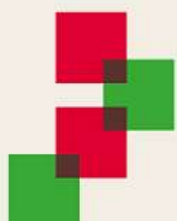
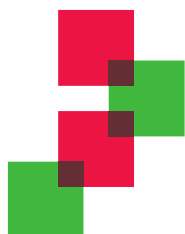

Jaarverslag 2019

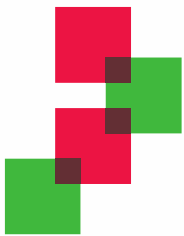

WETENSCHAPPELIJK
BUREAU GROENLINKS

Inhoud

1. Wetenschappelijk Bureau GroenLinks	3
1.1 Werkwijze Wetenschappelijk Bureau GroenLinks	3
1.2 Context	3
1.3 Leeswijzer Jaarverslag 2019	4
2. Programmatische oriëntatie WBGL 2019	5
2.1 Onderzoeksprojecten	5
2.1.1 <i>Technologie in de slimme stad</i>	5
2.1.2 <i>Wonen</i>	6
2.1.3 <i>Arbeidsmarktbeleid</i>	7
2.1.4 <i>Arbeidsmigratie</i>	8
2.1.5 <i>Circulaire economie</i>	9
2.1.6 <i>Geldstelsel en verduurzaming</i>	11
2.2 Overige projecten	12
2.2.1 <i>Masterclasses</i>	12
2.2.2 <i>Verkiezingsprogramma</i>	13
2.2.3 <i>Hellingproef</i>	13
2.2.4 <i>GEF</i>	14
3. Organisatie	15
4. Financiën	16
5. Communicatie en marketing	17
5.1 Tijdschrift de Helling	17
5.2 Green European Journal	17
5.3 Website	18
5.4 Andere kanalen	19
5.5 Huisstijl	20
6. KPI's	21
7. Financieel verslag	22

1. Wetenschappelijk Bureau GroenLinks

1.1 Werkwijze Wetenschappelijk Bureau GroenLinks

Wetenschappelijk Bureau GroenLinks levert een bijdrage aan de ontwikkeling van het progressieve, groene en linkse gedachtegoed, inclusief de programmatische ontwikkeling van GroenLinks. Als onafhankelijke denktank brengen we wetenschappers, denkers, praktijkexperts en politici bijeen rond politiek-maatschappelijke vraagstukken. Wij doen dit voor GroenLinkers op lokaal, nationaal en Europees niveau, maar ook voor doelgroepen die niet direct aan GroenLinks zijn verbonden. Daarnaast leveren we een bijdrage aan het publieke debat. Dit doen we onder meer door een tijdschrift uit te geven en online artikelen te publiceren.

In 2019 werkte Wetenschappelijk Bureau GroenLinks langs de 'rode draden': (on)gelijkheid en duurzaamheid. We weefden deze rode draden door de activiteiten die we ondernamen rond maatschappelijke uitdagingen. We keken naar de lange termijn, maar speelden ook in op belangrijke ontwikkelingen in actueel beleid. In 2018 is een meerjarenstrategie tot 2021 geïntroduceerd. De activiteiten in 2019 droegen bij aan de realisatie van de strategische doelstellingen.

Het wetenschappelijk bureau kiest voor een werkwijze die projectmatig en thematisch gedreven is. We werken daarom langs twee lijnen: langetermijnvisieontwikkeling en korte termijn rapportages. In de keuze van onderwerpen voor onderzoek, debat en publicatie sloten we zoveel mogelijk aan bij de politiek-strategische koers van de partij GroenLinks.

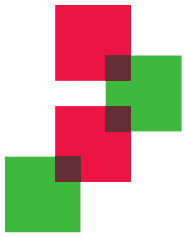
1.2 Context

In 2019 beleefden we de definitieve doorbraak van de maatschappelijke bewustwording dat het klimaat verandert en dat actie nodig is. Wetenschappelijke inzichten samengebracht in diverse IPCC-rapporten en natuurgeweld in de vorm van orkanen, overstromingen, droogte en hittegolven zorgden voor toenemend draagvlak voor klimaatmaatregelen. Het klimaat verandert door menselijke activiteiten en er is grote haast geboden om de gevolgen nog enigszins te beperken.

Klimaatstakingen onderstrepen de betrokkenheid van burgers. Jongeren nemen het voortouw en wijzen beleidsmakers op hun verantwoordelijkheid. Het inzicht dat stevig klimaatbeleid urgent is zal in 2020 onvermijdelijk verder voortschrijden.

Naast de hoopgevende initiatieven van burgers en bedrijven, en stimulerende en normerende maatregelen van de overheid, is er nog veel te verbeteren. Het tempo van de klimaat- en energietransitie moet omhoog. Voor GroenLinks, een partij die de urgentie van klimaatbeleid beter en eerder zag dan welke politieke partij ook, is er spanning tussen de gewenste snelheid van klimaatmaatregelen en de noodzaak van sociale rechtvaardigheid en het terugdringen van ongelijkheid. Dat plaatst groenlinkse politiek voor een grote verantwoordelijkheid, waarbij de transitie naar een duurzame groene samenleving gelijke tred moet houden met het terugdringen van sociale ongelijkheid.

Ongelijkheid en klimaatverandering zijn beide van invloed op toenemende polarisatie en het sterker wordende rechts-nationalisme. Populistische partijen en leiders fungeren als rattenvangers van Hamelen in een samenleving die wordt getekend door onzekerheid, ongelijkheid en een verstoorde

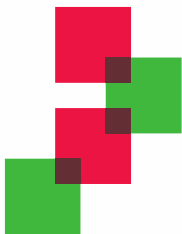

relatie tussen overheden en burgers. Die tendens zien we niet alleen in Nederland, ook internationaal vieren nationalisme en populisme hoogtij. Multilateralisme en solidariteit worden ingewisseld voor unilateraal eigenbelang. Die tendens is een bedreiging voor GroenLinkse waarden, die multilaterale samenwerking, solidariteit, gelijkheid en brede welvaart centraal stellen.

Politiek vanuit een GroenLinks perspectief werkt aan het verkleinen van ongelijkheid, het terugdringen van verdere klimaatverandering en het stimuleren van een samenleving die gebaseerd is op brede welvaart. Om die politiek om te zetten in beleid is steun en draagvlak voor het GroenLinkse gedachtegoed cruciaal. Nu er momentum is en Nederland in hoog tempo 'verbouwd' moet worden, is er stevige, op feiten gebaseerde politiek nodig.

1.3 Leeswijzer Jaarverslag 2019

In dit jaarverslag wordt allereerst de inhoudelijke oriëntatie in 2019 geëvalueerd. Daarna worden de activiteiten rondom de inhoudelijke projecten en activiteiten van het bureau gepresenteerd. Vervolgens wordt verslag gedaan van de activiteiten rondom het magazine de Helling. Tot slot blikken we terug op de plannen van Hellingproef. In Annex 1 wordt het financiële verslag over 2019 gepresenteerd.

2. Programmatische oriëntatie WBGL 2019

2.1 Onderzoeksprojecten

2.1.1 Technologie in de slimme stad

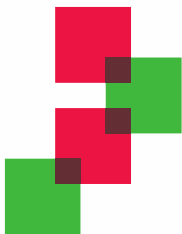
Veel gemeenten willen smart cities worden, koplopers in het grootschalig gebruik van data en slimme informatietechnologie. Dat biedt kansen om de levenskwaliteit in steden te verhogen, hun ecologische voetafdruk te verkleinen en nieuwe vormen van gemeengoed te scheppen, maar brengt ook risico's met zich mee voor persoonlijke vrijheden en sociale rechtvaardigheid. Een slimme stad mag dan ook geen doel op zich zijn. Dataverzameling en kunstmatige intelligentie moeten worden gestuurd door waarden.

Met behulp van experts, (lokale) politici en activisten uit verschillende landen heeft Wetenschappelijk Bureau GroenLinks een Handvest voor de Slimme Stad opgesteld. Dit stelt de waarden democratie, verbondenheid, menselijke waardigheid, privacy, duurzaamheid en gelijkheid centraal. Lokale politici en betrokken burgers die deze waarden delen, kunnen de beginselen uit het Handvest benutten om een geïnformeerd moreel oordeel te vellen over technologische innovaties in hun gemeente.

Het Handvest is eind 2019 gepubliceerd in een lijvige bundel, die tevens vijf verdiepende hoofdstukken over uiteenlopende domeinen van lokale politiek bevat. Deze hoofdstukken laten zien hoe de beginselen uit het Handvest kunnen worden toegepast om technologische innovaties te sturen. De bundel bevat bijdragen van Otto Barten, Liesbeth Beneder, Servaz van Berkum, Kathalijne Buitenweg, Klaas Gommers, Evert Nieuwenhuis, Pieter Pekelharing, Michiel Philippart, Richard Wouters en Tamar Zijlstra. De bundel werd gepresenteerd tijdens een drukbezochte conferentie in de Eerste Kamer, met Maxim Februari als keynote speaker en veel gemeenteraadsleden in het publiek.

Sinds de publicatie van het Handvest hebben twintig GroenLinks-raadsleden uit uiteenlopende gemeentes het wetenschappelijk bureau om advies gevraagd over onderwerpen als mobiliteitsplatforms, cameratoezicht, het 5G netwerk, wifi-tracking, slimme lantaarnpalen, algoritmes voor fraudebestrijding, digitale dienstverlening en ethische toetsing, met het oog op politieke initiatieven in hun gemeente.

Het Handvest heeft een Europees tintje gekregen dankzij de Green European Foundation (GEF). Met financiële steun van de GEF heeft het wetenschappelijk bureau expertmeetings over smart cities (mede)georganiseerd in verschillende Europese steden, van Oslo tot Brno. Het Handvest is door de GEF gepubliceerd in het Engels, Frans, Duits en Tsjechisch. Zie www.smartcitycharter.eu. Het Handvest is gepresenteerd op diverse internationale bijeenkomsten, onder meer van de Europese Groene Partij. In 2020 financiert de GEF een vervolgproject, gericht op verspreiding van het Handvest.

Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Handvest voor de Slimme Stad en studies over toepassing slimme technologie op de deelterreinen energie, mobiliteit, circulaire economie, veiligheid en zorg.	Q2, werd Q4	Discussie binnen GroenLinks over technologie; actie van (lokale) politici om technologische innovaties te sturen op basis van waarden.	Boek <i>Handvest voor de Slimme Stad</i> met 18 beginselen voor sturing van technologische innovaties op lokaal niveau en <i>best practices</i> , gebundeld met 5 hoofdstukken over de genoemde deelterreinen. Verkorte versies van 3 hoofdstukken zijn verschenen in tijdschrift de Helling. Handvest wordt toegepast door lokale politici.	
Presentatie Handvest voor de Slimme Stad	Q2, werd Q4	Conferentie die lokale politici inspireert en bijdraagt aan netwerkbouw.	Conferentie in Eerste Kamer ter lancering Handvest, met o.a. Maxim Februari en GroenLinks-wethouders als sprekers en meer dan 100 deelnemers. Een vroege versie van het Handvest is gepresenteerd tijdens het politiek café van GroenLinks Utrecht.	
Expertmeetings, workshops en Engelse versie Handvest voor de Green European Foundation.	Q1 t/m Q4	Europese impact voor ons technologieproject. Meer aandacht Europese Groenen voor technologiepolitiek. Opbouw internationaal netwerk. Externe financiering.	6 expertmeetings en workshops in 5 Europese landen. <i>A Charter for the Smart City</i> in 5 talen gepubliceerd, als boekje en online. Charter gepresenteerd tijdens 3 internationale (groene) evenementen en bij Bestuurdersnetwerk GroenLinks. GEF is tevreden en financiert vervolgproject in 2020.	

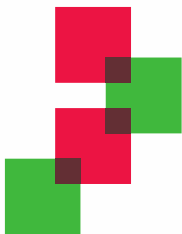
2.1.2 Wonen

Priemus. Zij waren ook alle aanwezig als panelleden tijdens de presentatie van de bundel in

Het project Wonen is in 2018 gestart, in Q2 verder gebracht en uiteindelijk afgerond in Q3 met een presentatie van de bundel *Regie op Volkshuisvesting*. In nauw overleg met de verantwoordelijken binnen de Tweede Kamerfractie en andere experts is de Woonvisie aangescherpt en verder ontwikkeld, met als resultaat een document waar zowel op landelijk als lokaal niveau draagvlak voor was en dat bruikbare politieke aanbevelingen bevatte.

Drie experts hebben een bijdrage geschreven voor de bundel: Cody Hochstenbach, Marja Elsinga en Hugo

september in de Tolhuistuin, naast Dorrit de Jong en Paul Smeulders. De belangstelling voor dit evenement, getiteld 'Hoe wordt wonen weer eerlijk en betaalbaar?' was met 150 aanwezigen boven verwachting.

Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Minimaal 5 achtergrondartikelen die de woonvisie ondersteunen	Q1, werd Q2	Discussie binnen GroenLinks over wonen, wonen staat op de agenda binnen GroenLinks	3 achtergrondartikelen die de Woonvisie ondersteunen en samen met de Woonvisie het denken over wonen binnen de partij verder brachten.	
Opinieartikel van betrokken expert/politicus op basis van woonvisie	Q1, werd Q2	GroenLinkse oplossingen voor woon-vraagstukken vormen deel van het maatschappelijk debat	Opinieartikel is geschreven, ondertekend door Paul Smeulders en Robbert, en aangeboden aan diverse media maar niet gepubliceerd.	
Vier concrete voorstellen die GroenLinks politici kunnen lanceren	Q1, werd Q2	Wetsvoorstellen, amendementen, vragen. GroenLinks wordt herkend als de partij met oplossingen voor wonen.	De woonvisie bevatte vier concrete voorstellen voor zowel lokaal als landelijk beleid. Zowel de landelijke fractie als lokale politici maken gebruik van de aanbevelingen.	
Slotpublicatie en presentatie	Q1, werd Q3	Woonvisie, kader voor coherente politieke standpunten van GL over wonen	In september 2019 hebben we in de Tolhuistuin het woonproject succesvol gepubliceerd voor 150 geïnteresseerden.	

2.1.3 Arbeidsmarktbeleid

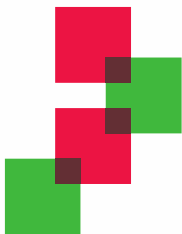

Wetenschappelijk Bureau GroenLinks @WBGroenLinks · 14 okt. 2019
Tijdens het symposium 'Iedereen heeft recht op werk' hebben wij vandaag onze visie op actief arbeidsmarktbeleid 🗣️📢 gepresenteerd. Mensen zonder werk worden verwaarloosd. Wat doen we daaraan? Check de publicatie 'Werk aan de winkel' op onze website. wetenschappelijkbureaugroenlinks.nl/publicatie/wer...

In oktober 2018 zijn we een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van een efficiënter, doelmatiger en vooral eerlijker actief arbeidsmarktbeleid. Dit project is in 2019 afgerond. Samen met de tweede Kamerfractie is gewerkt aan een nieuwe visie op de ondersteuning van mensen zonder werk. Deze visie is uitgewerkt in de publicatie *Werk aan de Winkel*, waarin een aantal artikelen van experts is opgenomen en een reeks aan concrete beleidsaanbevelingen wordt gedaan.

Deze aanbevelingen zijn grotendeels overgenomen door de fractie en gebruikt in concrete voorstellen. Een voorbeeld is het gezamenlijke pleidooi voor de oprichting van een Werkklok. Ook op lokaal niveau zijn GroenLinks-politici met de publicatie aan de gang gegaan. Zo heeft het

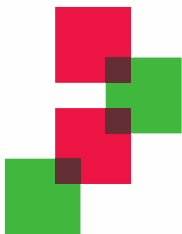
wetenschappelijk bureau bijvoorbeeld actief meegedacht bij het opstellen van een initiatiefnota over de bejegening van uitkeringsgerechtigden.

Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Analyse van beleidscategorieën in arbeidsmarktbeleid in Nederland	Q1	Rapport	Het verslag was in aangepaste vorm af in Q1.	
Analyse van beleidscategorieën in arbeidsmarktbeleid in buitenland	Q2	Rapport	De opzet van het onderzoek is aangepast waardoor dit onderdeel minder uitgebreid is onderzocht. Wel is uitgebreid gebruik gemaakt van internationaal effectiviteitsonderzoek.	
Vier concrete aanbevelingen voor GL arbeidsmarktbeleid	Q1 (-4)	Concrete ideeën/voorstellen	Er is regelmatig contact met de fractie waarbij zowel wordt gebrainstormd over de politieke strategie op het thema werk en inkomen als over inhoudelijke voorstellen. Concreet zijn overgenomen: het Werkloket en het conjunctuurfonds. Verder regelmatig contact waarbij nieuwe voorstellen worden doorgesproken. Ook regelmatig contact met lokale politici over beleidsvoorstellen. Bijvoorbeeld met het raadslid in Utrecht om te praten over bejegening binnen het arbeidsmarktbeleid	

2.1.4 Arbeidsmigratie

Binnen de Europese Unie geldt een vrij verkeer van werknemers. Dit betekent dat alle EU-burgers, ongeacht inkomens- of opleidingsniveau, in Nederland mogen komen werken. Tegelijkertijd geldt voor arbeidsmigranten van buiten de EU een restrictief beleid. Voor een kleine groep 'kennismigranten' (ook wel expats genoemd) is er een uitnodigend beleid, maar voor mensen die minder verdienen zijn er amper mogelijkheden om als arbeidsmigrant naar Nederland te komen.

Er zijn goede redenen om de wenselijkheid van dit strikte beleid onder de loep te nemen. Het strikte arbeidsmigratiebeleid voor derdelanders is in strijd met de principes van universele menselijke gelijkwaardigheid en internationale solidariteit. Ook is er bewijs dat gereguleerde arbeidsmigratie kan bijdragen aan het verminderen van irreguliere migratie en oneigenlijke asielmigratie. Ten slotte kan arbeidsmigratie voor lager geschoolde beroepen helpen om het groeiende tekort aan arbeidskrachten op de Nederlandse arbeidsmarkt op te lossen.

In ons jaarplan voor 2019 werd (arbeids)migratie genoemd als mogelijk nieuw thema. In september 2019 zijn wij formeel gestart met ons project over arbeidsmigratie. Na een consultatieronde langs verschillende experts (binnen en buiten GroenLinks) hebben wij een projectplan geschreven. In dit plan staan een aantal vragen centraal: Wat is een rechtvaardig arbeidsmigratiebeleid? Moet het arbeidsmigratiebeleid voor 'niet-kennismigranten' van buiten de EU worden aangepast? En hoe kunnen bestaande misstanden (uitbuiting, oneerlijke concurrentie) omtrent arbeidsmigratie worden aangepakt?

Voor het project hebben wij een grote groep experts (uit de wetenschap, adviesraden, vakbonden en werkgeversorganisaties) aan ons weten te binden. Met deze experts zijn in het najaar twee expertmeetings georganiseerd. Binnen de eerste bijeenkomst stond onze literatuurstudie naar de argumenten voor/tegen een verruiming van de mogelijkheden voor 'niet-kennismigratie' centraal. De tweede expertmeeting richtte zich op het gewenste gewicht van economische versus humanitaire argumenten voor arbeidsmigratie.

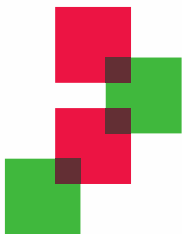
Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Duidelijk projectplan voor ons onderzoek naar een mogelijke herziening van het Nederlandse arbeidsmigratiebeleid voor 'niet-kennismigranten' uit derde landen	Q4	Projectplan geschreven en intern besproken	Projectplan geschreven en intern met WB-collega's en relevante TK-leden en Europarlementariërs besproken	
Kerngroep van experts wordt bij het project betrokken en geeft tijdens expertmeetings commentaar op/input voor het onderzoek	Q4	Organiseren expertmeetings	Eerste expertmeeting met externe experts over het wetenschappelijke debat t.a.v. argumenten voor/tegen een verruiming van het arbeidsmigratiebeleid Tweede expertmeeting met GL-politici over het gewenste gewicht van economische vs. humanitaire aspecten van arbeidsmigratie	

Volgens de laatste planning zal het eindrapport vóór de zomer van 2020 verschijnen. In dit rapport zetten wij drie concrete opties uiteen om de toelating van 'niet-kennismigranten' van buiten de EU te verruimen. Om te voorkomen dat (nieuwe en bestaande) arbeidsmigratie uitbuiting en oneerlijke concurrentie in de hand werkt, doen wij hiernaast een reeks voorstellen voor een aanpassing van het Nederlandse arbeidsmarktbeleid.

2.1.5 Circulaire economie

Het project rond de circulaire economie heeft in 2019 niet de gewenste voortgang geboekt. Dat komt mede doordat we besloten hebben om een van de thema's uit dit project – het gebruik van biomassa – verder uit te diepen in een deelproject. Over het gebruik van (houtige) biomassa voor energie woedt namelijk een levendige discussie in de samenleving en ook binnen GroenLinks.

Tijdens de conferentie 'Biomassa – voedsel, grondstof of brandstof', die we samen met Milieunetwerk GroenLinks organiseerden, kwamen voor- en tegenstanders van het gebruik van biomassa voor de opwekking van energie aan het woord. Klimaatwetenschapper Heleen de Coninck en drie GroenLinks-Kamerleden behoorden tot de sprekers. Hoewel niet alle tegenstellingen overbrugd

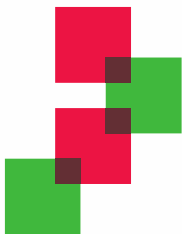
werden, lukte het om tot een serie aanbevelingen te komen die brede steun genoten onder de 150 deelnemers. Deze aanbevelingen zijn onder door GroenLinks Gelderland gebruikt voor de standpuntvorming over een nieuwe biomassacentrale bij Arnhem.

Rondom de conferentie is een artikel over biomassa en negatieve emissies geschreven voor tijdschrift de Helling, een dossier over biomassa op onze website en een opiniestuk in Het Parool. Zie wbgl.nl/biomassa. Het 2050-scenario 'Bouwen en Wonen' dat onderdeel uitmaakt van het project Circulaire Economie is gepresenteerd tijdens een politiek café van GroenLinks Utrecht over circulair bouwen.

Eind 2019 hebben we een uitgebreide startnotitie over natuurinclusieve kringloopbouw geschreven voor de GroenLinksGesprekken die het partijbestuur organiseerde in de aanloop naar een nieuwe verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamer. De notitie behandelt onder meer de bijdrage van de Nederlandse landbouw aan de biodiversiteits- en stikstofcrisis en aan de klimaatcrisis, schetst de noodzakelijke transitie in de landbouw en duidt een aantal politieke instrumenten aan die daarbij kunnen worden ingezet. Zie wbgl.nl/kringlooplandbouw. De notitie is mede gebaseerd op het 2050-scenario 'Voedsel' en op artikelen die Pieter Pekelharing, Jozef Keulartz en Rik Grashoff in 2019 hebben geschreven voor dit project.

Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Visie op een circulair Nederland in 2050	Q1, wordt 2020	Inspiratie voor politieke actie. Consistentie in standpunten. Netwerkopbouw.	2 deelscenario's voor 2050 zijn voltooid, het derde niet.	
Artikelen over de transitie die nodig zijn voor de overgang naar een circulaire economie.	Q2, wordt 2020	Voorstellen voor politieke actie op diverse niveaus.	2 artikelen zijn geschreven, 2 ontbreken nog.	
Slotpublicatie en bijeenkomst.	Q2, wordt 2020	Zie boven.	Vertraagd.	
			Deelproject biomassa, inclusief conferentie mei 2019 met 150 deelnemers, Helling-artikel, opiniestuk en webdossier. GroenLinks-politici beter geïnformeerd over dilemma's en voorwaarden bij bio-energie.	
			Notitie <i>Natuurinclusieve kringlooplandbouw</i> voor GroenLinksGesprekken over duurzame landbouw. Gebruikt voor inhoudelijke voorbereiding van 2 bijeenkomsten met ca. 200 GroenLinks-leden in aanloop naar verkiezingsprogramma Tweede Kamer, alsmede voor digitaal debat.	

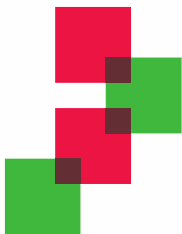
2.1.6 Geldstelsel en verduurzaming

Hoewel iedereen er praktisch elke dag mee te maken heeft, beschouwen de meeste mensen het financiële systeem als een zwarte doos: blind voor wat er binnen gebeurt. Desondanks is de discussie over de inrichting van ons geldstelsel de laatste jaren stevig opgelaaide. Na een parlementair debat, onder anderen geïnitieerd door de acteurs van De Verleiders, kreeg de WRR de opdracht een rapport op te stellen over de houdbaarheid van ons financieel-monetaire stelsel. Dat rapport, dat in 2019 onder de titel 'Geld en schuld' verscheen, leidt tot nieuwe politieke debatten in 2020.

Een van de aspecten die in het WRR rapport minder aan bod komen is de relatie tussen de inrichting van ons monetair-financieel systeem en de klimaatopgave. Daarom is het Wetenschappelijk Bureau GroenLinks een project gestart om specifiek hiernaar te kijken. Naast de directe financiering van (niet-)duurzame activiteiten spelen de gebrekkige weerbaarheid en het gebrek aan langetermijnperspectief een rol bij het achterblijven van financiering voor verduurzaming. In het rapport, dat begin 2020 zal verschijnen, gaan we in op de vraag of en hoe het financieel-monetaire systeem aangepast moet worden.

In een eerste hoofdstuk beschrijven we de bestaande situatie, het tweede hoofdstuk schetst een toekomstbeeld van een duurzaam en weerbaar monetair-financieel systeem en het derde en laatste hoofdstuk doet twaalf aanbevelingen voor hervormingen op de korte termijn.

Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Projectplan voor onderzoek afgerond en goedgekeurd	Q1	Heldere opzet met doelstelling en resultaten, budget en planning vastgelegd	Gestructureerde werkwijze gedurende het project, met duidelijke focus op bruikbaarheid van resultaat	
Minimaal 3 achtergrondartikelen over het geldstelsel	Q4	Discussie binnen GroenLinks over geldstelsel staat op de agenda binnen GroenLinks	3 achtergrondartikelen gepubliceerd	
Opinieartikel van betrokken expert/politicus op basis van woonvisie	Q3	GroenLinkse visie op financieel-monetaire stelsel	Opinieartikel is geschreven, ondertekend door Dirk van Hoorn en Robert Bodegraven, aangeboden aan FD maar niet gepubliceerd.	
Concrete voorstellen die GroenLinks politici kunnen lanceren	Q 4	Wetsvoorstellen, amendementen, vragen. GroenLinks wordt herkend als de partij met oplossingen voor financieel-monetaire vraagstukken.	Uitgesteld tot in 2020	
Slotpublicatie en presentatie	Q4	Visie en aanbevelingen gedeeld met GroenLinks politici	Uitgesteld tot in 2020	

2.2 Overige projecten

2.2.1 Masterclasses

Wetenschappelijk Bureau GroenLinks @WBGroenLinks · 30 okt. 2019
Masterclass 3 is gestart: @BramvanOjikGL over #GroenLinks op het internationale toneel. "Als we het hebben over humanitaire missies, gaat het om kwesties van leven en dood. Dus is het belangrijk dat de afweging zorgvuldig wordt gemaakt."

2 2

In 2019 hebben we een reeks van vijf masterclasses georganiseerd over het gedachtegoed van GroenLinks. Hoe onderscheidt ons gedachtegoed zich van andere politieke stromingen? Wat is er 'groen' en wat is er 'links' aan de partij? Hoe heeft het gedachtegoed zich ontwikkeld en hoe kijken we naar de toekomst? Samen met ervaren politici, actieve bestuurders en betrokken denkers zijn we in gesprek gegaan over wat groene en linkse politiek eigenlijk onderscheidt. De lezingen waren voor leden en sympathisanten van GroenLinks. Alle lezingen zijn gefilmd. Deze video's worden gepubliceerd op onze website.

Lezingen en sprekers

Dit zijn de lezingen die zijn gegeven:

Woensdag 2 oktober 2019

Grenzen aan de groei?

Duurzaamheid, milieu en klimaat

Wijnand Duyvendak, Lot van Hooijdonk, Youth for Climate

Woensdag 16 oktober 2019

Betuttelen of bevrijden?

De sociale agenda

Tom van der Lee, Linda Voortman, Pauline Schipper

Woensdag 30 oktober 2019

Over de grens!

GroenLinks op het internationale toneel

Bram van Ojik, Farah Karimi, Daniëlle Hirsch

Woensdag 13 november 2019

Hokjes bouwen of bubbels breken?

Identiteit, diversiteit en inclusie

Andrée van Es, Melody Deldjou Fard, Keklik Yücel

Dinsdag 26 november 2019

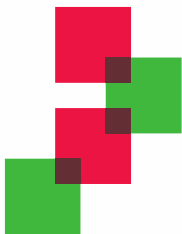
Burgers aan de macht!

Zeggenschap, zelfbestuur en democratisering

Dick Pels, Rutger Groot Wassink, Socrates Schouten

Aantal bezoekers

170 mensen hebben zich via de website aangemeld voor één of meerdere masterclasses. Een deel van de mensen kwam uiteindelijk niet naar de masterclass waar ze zich voor hadden aangemeld.

Waardering bezoekers

Na afloop van de laatste masterclass hebben we per e-mail feedback gevraagd aan de bezoekers en we hebben gevraagd de masterclasses die ze hadden bijgewoond te beoordelen met een cijfer.

Grenzen aan de groei	7,3
Betuttelen of bevrijden	7,1
Over de grens	6,7
Hokjes bouwen of bubbels breken	6,7
Burgers aan de macht	7,3

De feedback van de bezoekers wordt gebruikt als input voor de masterclasses van 2020.

2.2.2 Verkiezingsprogramma

Halverwege 2019 is de programmacommissie van start gegaan voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Het wetenschappelijk bureau is hier nauw bij betrokken. Robbert neemt deel als commissielid en Hans is aangesloten bij de commissie als secretaris en penvoerder. Daarnaast ondersteunen alle projectleiders van het wetenschappelijk bureau de commissie met inhoudelijke verkenningen op deelthema's. Het verkiezingsprogramma zal naar verwachting in december 2020 worden afgerond.

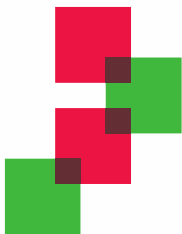
2.2.3 Hellingproef

Hellingproef is het jong wetenschappelijk bureau van GroenLinks. In 2019 hebben de jong volwassenen van Hellingproef een aantal mooie evenementen georganiseerd. Met een bijna geheel nieuw bestuur is hard gewerkt aan het ontwikkelen van een nieuwe koers voor de komende jaren. De ambitie bleef daarbij onverminderd om jong volwassenen in de leeftijdscategorie 25-34 jaar een plek te bieden binnen het GroenLinks-netwerk waar zij terecht kunnen voor verdieping en achtergronden bij actuele politieke thema's. Het verbinden van politieke vraagstukken met wetenschappelijke inzichten behoorde ook in 2019 tot de kern van het werk van Hellingproef.

Nieuw afgelopen jaar was de strategische keuze om meer aansluiting te zoeken bij de koers van het wetenschappelijk bureau, en om waar mogelijk samen te werken. Twee thema's stonden centraal: technologiepolitiek en het gedachtegoed van GroenLinks. Binnen het eerste thema zijn onder andere twee werkbezoeken aan tech startups georganiseerd.

Daarnaast heeft Hellingproef meegewerkt aan een reeks masterclasses over het GroenLinkse gedachtegoed. Het dertigjarig bestaan van de partij bood hiervoor de uitgelezen kans. Naast deze activiteiten organiseerde Hellingproef in 2019 traditiegetrouw het politiek diner en een symposium met zusterpartijen Jong Wiardi Beckman Stichting en Route66 (het talenprogramma van D66) over ecomodernisme waarin de rol van technologische innovaties in het verduurzamen van onze maatschappij werd bediscussieerd.

Naast het organiseren van activiteiten is volop nagedacht over de verdere professionalisering van Hellingproef. Hierin zijn de eerste stappen gezet waar in 2020 op verder kan worden gewerkt. Aandachtspunten hierbij zijn communicatie en ledenbinding.

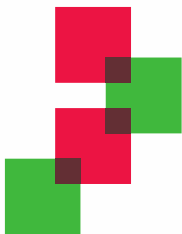
2.2.4 GEF

De Green European Foundation (GEF) is een onafhankelijke stichting verbonden aan de Europese Groene Partij (EGP). Het wetenschappelijk bureau van GroenLinks is sinds de oprichting hiervan bij de GEF betrokken. De directeur van het wetenschappelijk bureau onderhoudt de contacten met de GEF. Daartoe bezoekt hij minimaal drie à vier keer per jaar bijeenkomsten van de GEF in Brussel of elders.

In 2018 was het wetenschappelijk bureau bij zes bijeenkomsten van de GEF aanwezig. Deze bijeenkomsten gingen over Europese groene politiek en besprekingen over thematische prioriteiten van de GEF.

Het wetenschappelijk bureau levert, als een van de grootste leden van de GEF, inhoudelijke bijdragen aan het werk van de GEF. Waar mogelijk en gewenst werkt het wetenschappelijk bureau met de GEF samen in transnationale projecten. In 2019 werd een transnationaal project over technologie uitgevoerd. Voor twee nieuwe transnationale samenwerkingsprojecten zijn aanvragen ingediend.

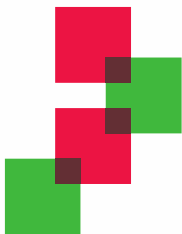
Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Aanwezigheid bij minimaal 75 % vergaderingen GEF	Q4	Vertegenwoordiging van WB is aanwezig en levert actief input op de agenda	Gerealiseerd	
Indiening van minimaal 2 projecten voor transnationale samenwerking	Q4	Indiening bij call for proposals	Gerealiseerd	

3. Organisatie

In 2019 is een projectmatige structuur en werkwijze gevolgd. Medewerkers stellen projectplannen op, monitoren voortgang, sturen op indicatoren en bewaken kwaliteit, budget en planning. Het team van het wetenschappelijk bureau is in 2019, na aanvankelijke wisselingen, op stabiele sterkte gekomen. Met twee vaste project- en onderzoeksleiders, twee tijdelijke project- en onderzoeksleiders, een hoofdredacteur van het tijdschrift de Helling, een communicatiemedewerker, een (vrijwillige) medewerker secretariële ondersteuning en een wisselend aantal stagiairs en vrijwilligers is er een goede basis voor verdere ontwikkeling van het bureau.

Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Ingerichte en toegeruste projectorganisatie	Q 4	Werkzaamheden en activiteiten van het WB nemen toe in kwantiteit en kwaliteit.	Projectmatige werkwijze ingevoerd, nieuwe projecten gestart, lerende organisatie	

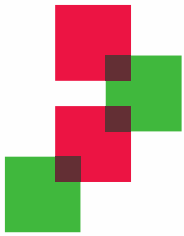

4. Financiën

In 2019 is de zoektocht naar verdere diversificatie van inkomsten voortgezet. Op een call for proposals van de Green European Foundation (GEF) zijn twee projectvoorstellen ingediend. Projectgebonden financiering is hiermee een belangrijke stap op weg naar verbreding van de inkomsten.

In 2019 hebben we een onderbesteding op personeelskosten en (dus) op enkele projectkosten gehad. Dat is het gevolg van niet ingevulde vacatures. Gedurende de eerste helft van 2019 kwam het team op volle sterkte. De kleine onderbesteding is deels als bestemmingsreserve aan de begroting 2019 toegevoegd (zie hiervoor het Financieel Jaarverslag).

Voorgenomen output	timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
1 project waarvoor een externe financier wordt gevonden	Q 4	Voldoende matchfunding (minimaal 15K) voor de start van een extra project in 2018	Projectvoorstel gehonoreerd.	

5. Communicatie en marketing

5.1 Tijdschrift de Helling

In 2019 plukte de Helling de vruchten van de restyling van het blad die eind 2018 is gerealiseerd. We hebben diverse marketingacties uitgevoerd. Zo hebben we een klein aantal leden van GroenLinks en oud-abonnees een gratis exemplaar toegestuurd of een aanbod gedaan om de Helling een maand gratis online te lezen. Daarnaast hebben we veel face-to-face geworven: op het partijcongres, de Raads- en Statenledendag en de Bestuursledendag. Vooral het face-to-face werven leverde heel goede resultaten op.

Netto heeft het tijdschrift in totaal 200 nieuwe abonnees mogen verwelkomen. Deze aanpak zetten we in 2020 voort. De restyling wordt goed gewaardeerd. Er zijn twee opzeggingen geweest om reden van de restyling, verder ontvingen we overwegend complimenten.

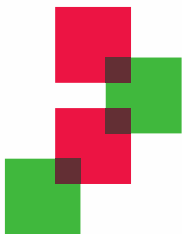
Het redactieteam van de Helling is in 2019 flink uitgebreid en deels vervangen. De samenstelling sluit aan bij de pijlers die in de redactieformule zijn vastgelegd: elke pijler wordt vertegenwoordigd door een lid van de redactie. Hierdoor beschikken we als redactie over een breed netwerk en inzicht in de actuele discussies op de verschillende thema's die we in de Helling belichten.

Inhoudelijk sluit het tijdschrift beter aan op het werk van het WB. Drie van de vier nummers die in 2019 verschenen, bevatten een dossier over een project van het WB: wonen, arbeidsmarkt en de slimme stad. Artikelen die geschreven waren in het kader van de projecten, vonden in verkorte vorm een plek in het tijdschrift.

Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Marketingactiviteiten voor het tijdschrift	Q1, 2, 3 en 4	Netto groei van het aantal abonnees met 300	Netto groei van 200 abonnees (bruto 300)	
Het tijdschrift sluit beter aan bij de activiteiten van het WB	Q1, 2, 3, 4	Tijdschrift draagt bij aan versterking van het groene en linkse gedachtegoed	Elke editie publiceert de Helling een dossier over een project van het WB. De inhoudelijke kwaliteit van artikelen verbetert en wordt relevanter door altijd de link te maken met de politieke praktijk van GroenLinks.	

5.2 Green European Journal

Ook in 2019 heeft de Helling samengewerkt met de Green European Journal. We hebben twee keer een artikel uit de GEJ laten vertalen en gepubliceerd in de Helling, en er was regelmatig overleg tussen de hoofdredacteurs. De GEJ heeft verschillende artikelen uit de Helling in het Engels vertaald en online gepubliceerd.

5.3 Website

De website heeft in 2019 een abonneerversie gekregen (paywall). Hiermee is het mogelijk geworden om ook een online abonnement op tijdschrift de Helling af te nemen. Het grootste deel van de artikelen uit tijdschrift heeft het label 'premium'. Ze zijn dus gedurende dat kwartaal alleen toegankelijk voor abonnees.

Verder zijn we eind 2019 gestart met het oppakken van kleine verbeteringen rondom de website. Naast de artikelen uit de edities van tijdschrift de Helling hebben we in 2019 ruim twintig webartikelen gepubliceerd over uiteenlopende onderwerpen.

In 2019 is de website 104.372 keer bezocht. Met uitzondering van de homepage en andere overzichtspagina's zijn deze pagina's het meest bezocht:

1. Municipalisme	3.616 pageviews
2. Vacatures	2.642 pageviews
3. Zes mythes over wonen doorgeprikt	2.470 pageviews
4. Over ons	3.277 pageviews
5. Masterclasses	2.785 pageviews

The screenshot shows the website of Wetenschappelijk Bureau GroenLinks. The header includes the logo, a search bar, a subscription button, and social media links. The main content area features an article titled 'Landbouw op de schop' by Jozef Keulartz and Pieter Pekkering, dated 18 February 2019. The article discusses the need for sustainable food production and the challenges of meeting global demand. A sidebar on the right shows a photo of a vineyard and a book cover titled 'Helling'.

WETENSCHAPPELIJK BUREAU GROENLINKS

Zoeken... [Nu abonneren - Tijdschrift de Helling](#) [Profiel](#)

Home Onderwerpen Onderzoek Tijdschrift Publicaties Agenda Over ons [f](#) [t](#) [in](#)

LANDBOUW **GROEN**

Jozef Keulartz, Pieter Pekkering | 18 februari 2019 | 46 minuten

Landbouw op de schop

Naar een duurzame voedselproductie

Richting 2050 moeten circa tien miljard monden worden gevoed. De kunst is een nieuwe groene revolutie zo te laten plaatsvinden dat de voedselproductie duurzaam wordt. Dat laatste is nu nog lang niet het geval. Integendeel, alle succesverhalen ten spijt vormt de landbouw in Nederland een bedreiging voor klimaat, natuur, leefomgeving en volksgezondheid.

Sinds kort bestaan er bij het ministerie plannen de landbouw te verduurzamen en zet men zich in voor kringlooplandbouw. Daar is volgens de auteurs van dit artikel een drastische reductie van de veestapel voor nodig. Die boodschap dringt slechts met moeite bij de sector door. De auteurs gaan na hoe er door verschillende partijen over de 'groene revolutie' gedacht wordt en onderzoeken de sociale en technologische innovaties die voor de omwenteling nodig worden geacht. Het artikel eindigt met een pleidooi om bij discussies over de landbouw de welvaartsindicatoren van de Monitor Brede Welvaart te gebruiken. Dit om te voorkomen dat succesverhalen over economische 'groei' ten koste gaan van de welvaart hier, elders en later.

Anno 2018

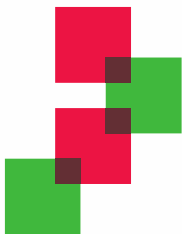
Tezamen verbruiken mensen en hun veestapels ongeveer een kwart van de totale hout-, brandstof- en voedselvoorraad die door fotosynthese op aarde beschikbaar komt. Los van de schade die de mens op dit moment aan ecosystemen toebrengt, en los van het gevaar dat de totale voedselcapaciteit van de aarde door ontbossing, verzuring, erosie, uitputting van de grond en opwarming van de aarde verder afneemt, is er het simpele feit dat er steeds minder leef- en voedselruimte voor andere levende wezens op de planeet overblijft.

Méér mensen – in 2050 is de wereldbevolking volgens de laatste VN-prognose opgelopen naar 9,8 miljard – en méér vee zullen tot een drastische en vaak onherstelbare afname van biodiversiteit leiden. Onder de gewenelde dieren zijn *Homo sapiens* en *Bos Taurus* nu al de twee veruit dominantste soorten op aarde geworden (Smil 2013 en 2016).

Nederland heeft de grootste veedichtheid ter wereld: volgens ramingen uit 2015 bestaat de veestapel uit 100 miljoen

Agrarische landbouw. Foto: Agforward Project, Suffolk, Verenigd Koninkrijk CC BY-NC-SA 2.0

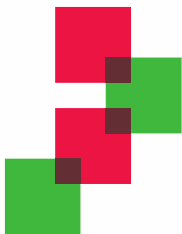
Helling

5.4 Andere kanalen

Het afgelopen jaar hebben we ons bereik op de sociale media Twitter en Facebook verder vergroot. Op Twitter zijn we door de grens van 3.000 volgers gegaan. In 2019 zijn we zeer actief geweest met wekelijkse bijdrages op Facebook en Twitter en maandelijks bijdrages op Plek en Slack. Daarnaast hebben we ongeveer tweewekelijks bijdrages geleverd voor de Jouw Weekupdate van GroenLinks.

5.5 Huisstijl

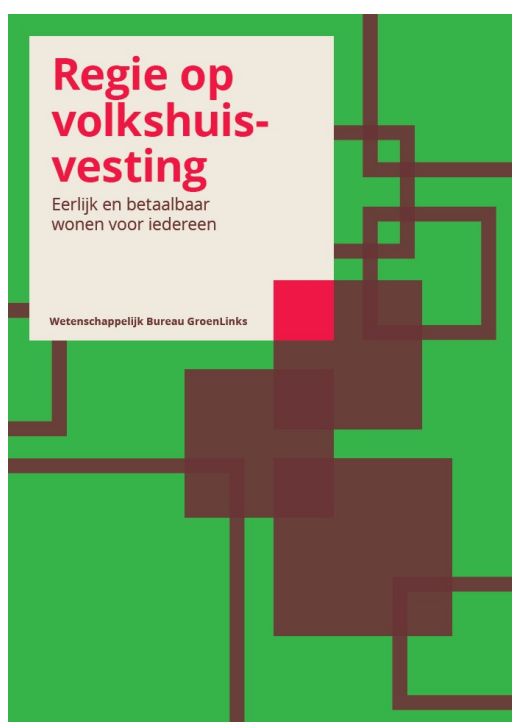
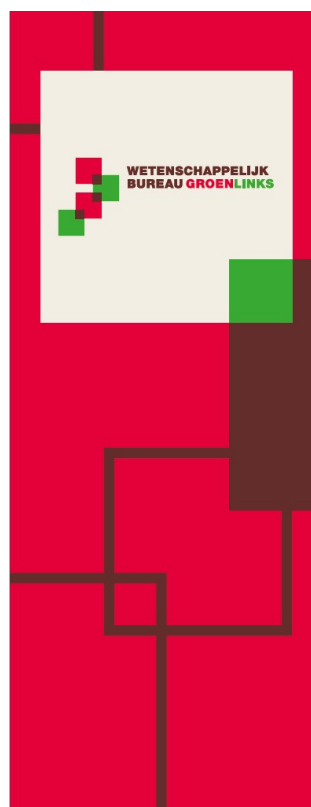
Het doorvoeren van de naamsverandering en het ontwikkelen van de huisstijl heeft de hoogste prioriteit gekregen. Alle communicatie uitlatingen hebben nu de juiste, professionele uitstraling. De huisstijl is ontwikkeld door Grif ontwerp, een vormgever uit Utrecht. De huisstijl is in 2019 vrijwel volledig geïmplementeerd.

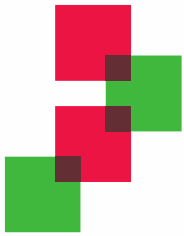

**WETENSCHAPPELIJK
BUREAU GROENLINKS**

030 239 99 00
info@wetenschappelijkbureaugroenlinks.nl

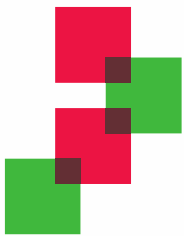
St. Jacobsstraat 12, 3511 BS Utrecht
Postbus 8008, 3503 RA Utrecht
www.wetenschappelijkbureaugroenlinks.nl

6. KPI's

Activiteit	Doel 2019	Resultaat
Langetermijnvisieontwikkeling	8	
Korte termijn rapportages	2	
Verkiezingsprogramma ontwikkeling	1 (optioneel)	
Kennisontwikkeling modules	2	
Netto groei tijdschrift de Helling	+ 300	
Fellowships structuur	Opgezet en eerste 10 leden	
Project financiering	40 K	
PPC <> WB doelstelling	Structuur ingericht	
Integrale communicatie	Ingericht	

7. Financieel verslag

Zie bijlage.